

JAARVERSLAG 2015

VAN DE

STICHTING PEUTJUT-FONDS

De Bogaert 19 – 6983 HE Doesburg
IBAN: NL31INGB0003564600
www.peutjut.nl

BETEKENIS EN ONTWERP VAN ONS LOGO

Het logo is ontworpen door de huidige voorzitter, Luitenant-kolonel b.d. R.J. Nix.

Erepoort

Met het logo wordt beoogd om enerzijds de symboliek van de Erebegraafplaats weer te geven, hier verbeeld door de Erepoort ('ons erfgoed') en anderzijds om de taak van het bestuur van de Stichting m.b.t. de erebegraafplaats te benadrukken. Het hart van de erebegraafplaats wordt gevormd door de Erepoort. Voor allen die de begraafplaats naderen is hij de blikvanger.

Marmeren tafels

De gestileerde linkermuur is gekozen als symbool van het verleden. Hierop staan, op de 64 marmeren tafels, de namen van hen die zijn gesneuveld dan wel aan hun in het gevecht bekomen verwondingen zijn bezweken. Zij vormen in feite het doorlopend verhaal van de Atjeh-Oorlog.

Verbeelding taak bestuur

Boven in het logo zien we de horizon en daarboven de karakteristiek van het Atjehse bergland (Gunung Seulawa), zoals dat zich op de achtergrond aftekent als we door de Erepoort de begraafplaats betreden. Genoemde horizon is niet af. In combinatie met de drie vogeltjes rechtsboven wordt daarmee aangegeven, dat de taak van het bestuur op de toekomst is gericht. Aan zijn taak, de instandhouding van de Erebegraafplaats, zal – ook na 40 jaar – geen einde komen.

Foto cover:

Luchtfoto genomen van het Tsunami Museum van het rechter gedeelte van de Erebegraafplaats.

Foto pagina 1:

Ulfia die de letters van de 64 marmeren tafels met militaire precisie inschildert.

JAARVERSLAG 2015

van de

STICHTING PEUTJUT-FONDS

DOELSTELLING STICHTING PEUTJUT-FONDS

De stichting stelt zich ten doel:

- a. de restauratie en het onderhoud van de Erebegraafplaats "Peutjut" te Banda Aceh, Indonesië;
- b. de bevordering van de studie van de historie, de talen en de cultuur van Atjeh en de verspreiding van de kennis over deze onderwerpen.

De stichting tracht haar doel te bereiken door:

- a. het doen verrichten van herstel- en onderhoudswerkzaamheden aan de Erebegraafplaats "Peutjut". Deze werkzaamheden kan zij opdragen aan plaatselijke aannemers of aan personen in Atjeh. Zij kan ook plaatselijke en provinciale overheden in Indonesië en andere stichtingen, verenigingen en organisaties, die bereid zijn herstel- en onderhoudswerkzaamheden aan bedoelde begraafplaats te verrichten, subsidiëren;
- b. het onderhouden van nauwe contacten met en het verlenen van steun aan instellingen en organisaties in Atjeh, werkzaam op het gebied van Atjehse talen, cultuur en historie;
- c. het bevorderen van vertalingen in het Indonesisch van Nederlandse publicaties en andere geschriften over Atjeh, alsmede het bevorderen van publicaties op taalkundig, cultureel en historisch gebied over Atjeh;
- d. alles in het werk te stellen dat bovengenoemde doelstelling direct dan wel indirect bevordert.

Voor de televisie-opname van de film "Parels uit het archief" met Waldemar Torenstra zijn de nodige opnames gemaakt in februari en maart 2015 op de Erebegraafplaats Peutjut. Twee fragmenten zijn terug te zien op onze website.

VOORWOORD

Geachte donateurs en overige begunstigers,

Namens het stichtingsbestuur heb ik het genoegen om u ons jaarverslag over het jaar 2015 aan te bieden. Zoals gebruikelijk treft u het verslag aan van het werkbezoek, dat in het najaar van 2015 door onze vice-voorzitter werd uitgevoerd. Ik vraag uw aandacht voor onze voornemens, bereikte resultaten, stand van onderhoud en betrekkingen met Acehse relaties en instanties en contacten met ZM Ambassade in Jakarta. E.e.a. geeft een duidelijk beeld over de manier waarop wij te werk gaan om de Erebegraafplaats Peutjut in stand te houden.

Graag beveel ik u een bezoek aan onze representatieve website aan, die voortdurend met het laatste nieuws wordt bijgehouden en waarin u ook t.z.t. nader zult worden geïnformeerd over het programma van de komende Donateursdag.

Het is passend om als voorzitter namens het bestuur opnieuw onze trouwe donateurs te bedanken voor hun onvoorwaardelijke steun in 2015. Alles wat Peutjut nu is, kon en kan alleen met uw hulp. Ook komend jaar hopen wij weer op uw onmisbare steun te mogen rekenen.

Er wordt door ons hard gewerkt aan de bestendiging van samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende Acehse instanties. Dit proces wordt vertraagd door onverwachte functiewisselingen en de daarmee gepaard gaande onvoldoende overdracht van informatie. Niet alleen bij deze bestendiging van samenwerking maar ook bij het toezicht op Peutjut bij onze afwezigheid zijn wij opnieuw veel dank verschuldigd aan dhr. Drs. Rusdi Sufi en zijn zoon dhr. Adek Yuki voor hun onafgebroken inzet als respectievelijk de vertegenwoordiger en plaatsvervangend vertegenwoordiger van onze stichting in Aceh.

Tijdens onze Donateursdag op 1 november 2015 werd dhr. Drs G.K.H. Hes benoemd tot Erelid. Vanaf september 1983 tot 2013 is hij penningmeester geweest, daarna is hij nog tot februari 2015 bestuurslid geweest. Ruim 30 jaar heeft hij onafgebroken, tactvol, deskundig, enthousiast en onverstoortbaar zijn functies in ons bestuur vervuld. Zij zijn door mij hiermee nog eens nadrukkelijk vermeld. Bij zijn afscheidsreden gaf Guus aan om de stichting en het bestuur als Erelid graag te willen blijven volgen.

Ik wens u allen veel leesplezier toe.

Uw voorzitter,

Robbert Jan Nix

Telefoon 0343-453090

E-mail: voorzitter@peutjut.nl

Ulfa leert van Robbert Jan Nix de plattegrond te gebruiken om graven op te zoeken.

AFSCHEID VAN EEN 'EMINENCE GRISE'.

Op onze donateursdag is Kolonel b.d. Drs. G.H.K. (Guus) Hes benoemd tot Erelid van onze Stichting. Na meer dan 30 jaar heeft Guus zijn bestuurslidmaatschap neergelegd.

In een korte toespraak zei onze Voorzitter R.J. Nix:

“Guus, wij weten dat je niet graag voor welk voetlicht of in welke schijnwerper dan ook wil treden. Jij houdt ook niet van lange toespraken. Geen “omong kosong”, maar “menggosok”. Sinds 15 september 1983 heeft hij ons bijgestaan als penningmeester en daarna als één van ons “anciens savants” ons bijgestaan, opgewekt, onkreukbaar, onverstoorbaar, geduldig en kundig voor mij persoonlijk als een oudere broer, die op het juiste moment daar waar het mij aan geduld ontbrak of een lichte mate van agressiviteit de overhand dreigde te krijgen met een enkel gebaar of woord in het gewenste gareel kreeg. Kortom wij zijn jou enorm veel dank verschuldigd en wij zullen je missen als bestuurslid. Guus als blijk van onze achting en respect voor wat je voor ons hebt betekend en verricht heb ik de eer om jou namens het bestuur te benoemen tot Erelid. Aangezien binnen ons bestuur ieder functioneert bij de gratie van zijn partner, geef ik deze bloemen aan je vrouw Truus met dank voor het zonder mankeren zo lang en zo vaak uitlenen van haar echtgenoot aan ons en onze Stichting”.

Van links naar rechts: Truus Hes, Guus Hes en zijn opvolger 1^e Luitenant Jan Warmoeskerken.

JAARVERSLAG 2015

1. ALGEMEEN

Het jaarverslag beoogt allereerst donateurs, begunstigers en belangstellenden inzicht en informatie te verschaffen over de stichtingsactiviteiten, inkomsten en uitgaven in 2015. Daarnaast wordt de lezer op de hoogte gebracht van de uitvoering van het in het najaar van 2015 door de vice-voorzitter dhr C.J.Kool afgelegde werkbezoek in Banda Aceh.

2. BESTUURSZAKEN

a. Bestuur

In het afgelopen jaar is als bestuurslid dhr. Drs. G.K.H. Hes afgetreden. Als bestuurslid is aangetreden dhr. A. Stolwijk. Dhr. A. Stolwijk vervult de functie van 2^e penningmeester.

b. Verslag werkbezoek

(1) Algemeen

Van 11 t/m 20 januari 2015 werd door de voorzitter een werkbezoek gebracht aan Aceh. Hierover werd reeds gerapporteerd in ons jaarverslag over 2014.

Dankzij een extra hiervoor ontvangen gift kon van 20 november t/m 10 december 2015 nogmaals een werkbezoek naar Indonesië worden gerealiseerd. Teneinde de ervaringsopbouw met werkbezoeken binnen het bestuur te verbreden, heeft de vice-voorzitter C.J. Kool het tweede werkbezoek uitgevoerd. Dit werkbezoek stond met name in het teken van het vaststellen van de kaders van de besteding van de restauratiesubsidie die voor 2016 en 2017 door het Prins Bernhard Cultuurfonds aan ons ter beschikking is gesteld. Ook bij dit werkbezoek werd natuurlijk aandacht besteed aan het onderhouden van onze contacten met lokale autoriteiten en instanties. Tenslotte heeft de vicevoorzitter in Jakarta ZM Ambassadeur, dhr. R. Swartbol, diverse beleidsmedewerkers van onze ambassade en de directeur Indonesië van de Oorlogsgravenstichting (OGS) geïnformeerd over de actuele werkzaamheden van onze stichting. Hij heeft betrokkenen verzocht om ons waar mogelijk te steunen.

(2) Algemene staat van onderhoud

Gegeven de beperkte middelen van zowel onze stichting, evenals die van Indonesische/Acehse instanties was de algemene staat van onderhoud van Peutjut in 2015 alleszins bevredigend.

(3) Uitgevoerd onderhoud

Onze onderhoudsmedewerker dhr. Amri, die verantwoordelijk is voor het dagelijks onderhoud van de entree en het linkerdeel van Peutjut, heeft zijn werkzaamheden goed uitgevoerd. Het dagelijks onderhoud aan het rechterdeel van Peutjut werd conform afspraak, soms na een kleine herinnering, door de Reinigingsdienst (Dinas Kebersian dan Keindahan, DKK) van de Gemeente Banda Aceh uitgevoerd. Voor het eerst sinds de Tsunami is door ons het blok met 180 kindergraven opgeknapt en geschilderd en werden de

namen op de Eretafels aan de achterzijde van de Erepoort opnieuw ingeschilderd. Daarnaast zijn delen van de door boomwortels beschadigde waterafvoergoten hersteld.

(4) In de nabije toekomst uit te voeren restauraties en verbeteringen

Een substantieel aantal graven moet nog steeds worden gerestaureerd of ingrijpend worden hersteld. De huidige donateursinkomsten zijn echter alleen toereikend om het dagelijkse onderhoud te bekostigen. Zij zijn onvoldoende om ook nog aanvullende restauraties te financieren. Het bestuur heeft daarom afgelopen jaar prioriteit gegeven aan het werven van fondsen voor aanvullende restauraties. Tijdens het werkbezoek in januari werd daartoe in onze opdracht door een lokale consultant geïnventariseerd welke restauraties als gevolg van de tsunami van 10 jaar geleden nog steeds moeten worden uitgevoerd. Op basis daarvan konden vervolgens met succes extra subsidies en donaties worden verworven die de komende jaren zullen worden gebruikt.

Tijdens het tweede werkbezoek is met onze lokale vertegenwoordiger een plan van aanpak opgesteld voor een verantwoorde besteding van met name de extra verkregen subsidie van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Voor onze lokale (plaatsvervangend) vertegenwoordiger is hierbij een belangrijke(r) rol voorzien, in nauw overleg met Indonesische/Acehse instanties die verantwoordelijk zijn voor de instandhouding van cultureel erfgoed.

Eigenlijk zouden structureel meer kleine reparaties als onderdeel van het dagelijkse onderhoud moeten worden uitgevoerd. Daarvoor zijn onze financiën op dit moment echter ontoereikend. Daarom hebben wij in het afgelopen jaar er ook naar gestreefd om ons donateursbestand uit te breiden om daarmee een groter financieel volume voor aanvullend dagelijks onderhoud beschikbaar te krijgen. Deze inspanning zal ook de komende jaren worden voortgezet

(5) Samenwerking met Indonesische/Acehse autoriteiten en instanties

De Indonesische overheidsinstantie die verantwoordelijk is voor het onderhoud van cultureel erfgoed (Balai Pelestarian Cagar Budaya – Banda Aceh, BPCB-BA) heeft gelukkig ook dit jaar wederom een, weliswaar beperkt, budget beschikbaar gesteld. Met dit budget is een aantal graven door BPCB-BA zelf gerestaureerd. Een positieve ontwikkeling. Voorzien is dat dit beleid de komende jaren wordt voortgezet. Tijdens de werkbezoeken zijn hierover nadere afspraken gemaakt.

Het Provinciebestuur van Aceh heeft in 2015 helaas geen budgetten voor Peutjut beschikbaar gesteld. Bij de provinciale autoriteiten is door ons daarom aangehouden om de komende jaren wel weer een budget voor Peutjut beschikbaar te stellen. Gevraagd is om prioriteit te geven aan infrastructurele onderhoudswerkzaamheden.

De Gemeente Banda Aceh heeft het dagelijkse onderhoud uitgevoerd op het rechterdeel van Peutjut. Wij hebben erop aangedrongen en hebben de garantie gekregen dat dit onderhoud ook de komende jaren zal worden gecontinueerd. Wij hebben gevraagd dit onderhoud ook zo zorgvuldig mogelijk uit te voeren.

De activiteiten van onze stichting en de samenwerking met Indonesische/Acehse autoriteiten heeft ook in Aceh in positieve zin aandacht van de media gekregen. Ons credo: 'Gedeeld erfgoed, gedeelde verantwoordelijkheid' is door verschillende nieuwszenders overgenomen. Daarmee werd ook in Aceh een groot publiek bereikt.

(6) Ondersteuning door onze ambassade(ur)

In Jakarta heeft de vicevoorzitter de werkzaamheden van onze stichting onder de aandacht gebracht van ZM Ambassadeur en een aantal beleidsmedewerkers van de ambassade. De ambassadeur heeft zijn steun voor ons werk toegezegd. Zowel de ambassadeur als zijn plaatsvervanger, de heer F. Lahnstein, hebben in het afgelopen jaar respectievelijk Banda Aceh en Peutjut bezocht. De vice-voorzitter heeft hun bevindingen mee teruggenomen voor evaluatie binnen het bestuur.

Dhr. F. Lahnstein, rechts

(7) Samenwerking met de Oorlogsgravenstichting (OGS)

De Directeur Indonesië van de Oorlogsgravenstichting heeft toegezegd om ons m.b.t. de uitvoering van onderhoud technisch te willen adviseren

(8) 2^e doelstelling

In het afgelopen jaar hebben wij v.w.b. onze 2e doelstelling samengewerkt met de lokale overheidsinstantie die verantwoordelijk is voor de registratie en erkenning van culturele erfgoederen in Indonesië/Aceh (Dinas Balai Pelestarian Nilai Budaya, BPNB). Afspraken zijn gemaakt met de directeur BPNB, mevrouw Irini Dewi Wanti, m.b.t. een herbevestiging in Indonesië van de eerdere registratie van Peutjut als officieel cultureel erfgoed.

Mevrouw Irini Dewi Wanti maakte tevens bekend dat zij voornemens is -voor 2016- een schoonmaakoperatie van het terrein van Peutjut uit te laten voeren. Voorts om -in overleg met het Ministerie van Bosbouw- een herbeplanting van delen van Peutjut te starten

De voorbereidingen voor een cultureel seminar in Banda Aceh in oktober 2016 zijn door ons ondersteund, evenals de voorbereiding van een speciale publicatie over Peutjut, eveneens voorzien in 2016. Aan BPNB hebben wij gevraagd of zij het initiatief zouden willen nemen m.b.t. het ontwerpen van een gedetailleerde digitale plattegrond van Peutjut, waarin gegevens van individuele grafmonumenten en graven kunnen worden opgenomen.

Door de voorzitter wordt deze instantie overigens geregeld voorzien van documentatie.

(9) Tot slot

De vice-voorzitter was tijdens diens werkbezoek onder de indruk van het feit dat in Banda Aceh ook de jonge generatie de waarde van het behoud van Peutjut inziet en zich daar ook actief voor inzet. Een goed voorbeeld is Salya Rusdi (Adek), de zoon van onze lokale vertegenwoordiger Rusdi Sufi, die als vrijwilliger, samen met een aantal leeftijdgenoten, veel werkzaamheden voor Peutjut en voor onze stichting uitvoert. Dit zijn positieve ontwikkelingen die zeker onze steun verdienen. Zo werden door Adek ook in 2015 -gevraagd en ongevraagd- foto's van activiteiten voorzien van datum en uur van Peutjut toegezonden aan het bestuur.

3. BELEID EN INSTANDHOUDING

De extra subsidie die wij in 2015 voor de jaren 2016 en 2017 van het Prins Bernhard Cultuurfonds toegezegd hebben gekregen, stelt ons in staat om, conform onze Beleidsvisie 'Op weg naar 2025', allereerst nog een aantal na de Tsunami resterende restauraties van individuele graven uit te voeren. De kaders zijn hiertoe door de vice-voorzitter tijdens diens werkbezoek uitgezet.

Extra individuele giften in 2015 en hopelijk ook in 2016 maken het mogelijk stellen om komend jaar ook noodzakelijk extra onderhoud aan met name de Erepoort uit te voeren.

Onze reguliere donateurs zorgen ervoor dat wij onze minimaal noodzakelijke bestuurskosten kunnen financieren, evenals een lokale vertegenwoordiger in Banda Aceh en een onderhoudsman op Peutjut. Onze onderhoudsman verzorgt het dagelijks onderhoud van de centrale entree en onderhoudt het linkerdeel van Peutjut. Tevens stellen onze reguliere donateurs ons in staat om op Peutjut op te geven van onze lokale vertegenwoordiger kleine onderhoudswerkzaamheden te

laten uitvoeren. Voor extra groot onderhoud is daarentegen extra fondsenwerving noodzakelijk. Daartoe maakt het bestuur een meerjarenplanning, passend binnen de kaders van onze Beleidsvisie.

Zoals ook uit het verslag van het laatste werkbezoek moge blijken, stimuleren wij waar mogelijk de eigen Indonesische/Acehse verantwoordelijkheid m.b.t. de instandhouding van Peutjut. Het bestuur zal dit ook de komende jaren blijven doen. Enerzijds continu door onze lokale vertegenwoordiger in Banda Aceh, anderzijds door de bestuursvertegenwoordiger tijdens het jaarlijkse werkbezoek. Onze unieke samenwerking met de Indonesische/Acehse autoriteiten is een schoolvoorbeeld van gedeelde verantwoordelijkheid m.b.t. gemeenschappelijk Indonesisch-Nederlands cultureel erfgoed.

Onze vice-voorzitter Charles Kool met links en rechts van hem twee lokale vertegenwoordigers; rechts Dhr. Drs. Rusdi Sufi en onze vaste tolk Pak Hatta.

Onze onderhoudsmedewerker dhr. Amri bij het schilderen van graven.

4. DONATEURSINFORMATIE

Het bestuur spreekt ook dit jaar zijn grote dank uit voor de geweldige steun, die het van donateurs en begunstigers heeft mogen ontvangen. Zonder uw hulp en betrokkenheid zouden wij de huidige zeer bevredigende kwaliteit van herstel, renovatie en restauratie van Peutjut na de Tsunami, binnen de daarvoor gestelde tijd, niet hebben kunnen uitvoeren.

Overleden donateurs en begunstigers in 2015, voor zover het Secretariaat van hun overlijden werd verwittigd:

Dhr. E. Kubbe, Eindhoven, mw. E. Meijer Bekkering, Heerenveen, dhr. H.J. Kuiken, Wassenaar, dhr. P.J. van Splunter, Zutphen, dhr. Th. M. Koene, Breda, dhr. Erich de Wijs, Nieuw-Balinge, dhr. J.M. van Ee, 's-Hertogenbosch, dhr. S. Vermeer, dhr. H. Bijl, beiden bewoner Bronbeek, dhr. J. van Arkel, 's-Hertogenbosch.

Door het noemen van hun namen gedenkt het Bestuur, met respect en in grote dankbaarheid, hen en alle andere in het afgelopen jaar overleden donateurs en andere begunstigers. Mogen zij rusten in vrede.

Vele donateurs weten weer de weg naar Bronbeek te vinden. Voorzitter Robbert Jan Nix opent deze dag en geeft kort weer hoe de situatie in Peutjut er voor staat. Zoals zal blijken gaat het deze keer niet alleen over Peutjut. De voorzitter roept eerst oud-penningmeester Guus Hes naar voren. De voorzitter memoreert de enorme verdiensten van Guus Hes voor de stichting, niet alleen zijn financiële beheer verdient alle lof, ook zijn rol als bestuurder was ontegenzeggelijk groot. Namens het bestuur wordt de Heer Hes benoemd tot Ere (bestuurs)lid. Onze nieuwe medebestuurder Anton Stolwijk houdt vervolgens een bijzonder verhaal over de **expeditie naar de Willemstoren, Pulau Breueh, Atjeh**. Met vele foto's wordt zijn verhaal "levend" en geeft een bijzondere kijk op een stukje historie waar niet veel over

bekend was. Hij sluit af met de aankondiging over zijn boek Atjeh “Hoe de Nederlanders kwamen en gingen en wat ze achterlieten” dat in september 2015 bij uitgeverij Prometheus/Bert Bakker is verschenen.

De vice-voorzitter Charles Kool geeft een kort resumé van de Meerjaren beleidsvisie “Op weg naar 2025”. Belangrijkste is het voortbestaan van de stichting met als kerntaak het in stand houden van de Erepoort, grafmonumenten en graven. Daarvoor is een gezonde financiële basis noodzakelijk met als belangrijke voorwaarde een constant of liefst groeiend donateursbestand en een voortdurende fondsenwerving. De stichting heeft onlangs een grote subsidie van het Prins Bernhard Cultuurfonds toegekend gekregen. Hij gaat ook in op de noodzaak van een Meerjaren onderhoudsplaning gericht op de nog resterende restauraties van monumenten 10 jaar na de Tsunami. Ook benadrukt Charles Kool het belang van de Indonesische verantwoordelijkheid. De vice-voorzitter zal in november 2015 naar Atjeh gaan met als belangrijkste doelen de uitwerking voor de besteding subsidie PBCF in 2016 – 2017, verkenning onderhoud 2018, contacten met Acehse autoriteiten en contacten met Nederlandse ambassade en Oorlogsgravenstichting. Charles Kool sluit zijn bijdrage af met het uitspreken van de zorg over ons teruglopend donateursbestand, een belangrijke basis voor regulier onderhoud. Het bestuur zal plannen moeten maken hoe deze teruggang gestopt kan worden, aan de donateurs wordt gevraagd om mee te denken.

Gerard Geerts neemt op een wederom bijzondere manier de toehoorders mee met de 65ste verjaardag van het Regiment van Heutsz welke dit jaar plaatsvindt. In zijn betoog legt hij de relatie met de Stichting Peutjut fonds. Ook staat hij stil bij het recente overlijden van Regimentsadjutant b.d. J.M. van Ee, een bijzonder man met grote verdiensten voor het regiment. Tweede deel van zijn verhaal gaat over het 40-jarig jubileum Korps Marechaussee van Atjeh en Onderhoorigen. Gerard Geerts besluit zijn verhaal met het tonen van de film waarin de vaandeluitreiking aan het Korps Marechaussee te zien is. Het filmpje is terug te zien op onze website: www.peutjut.nl

De dag wordt zoals gebruikelijk afgesloten met een Indische maaltijd in de Kumpulan.

Graag vragen wij u aandacht:

Het bestuur roept u op om met ons er aan te werken dat ons donateurbestand niet verder krimpt, maar tenminste stabiel blijft en liefst groeit. Om ons dit bewust te laten zijn, hebben wij een ‘donateurbarometer’ ingesteld. Op 31 december 2015 stond onze donateurbarometer op 264. Helpt u ons mee om in 2016 onze barometer niet verder te laten zakken, maar weer te laten oplopen? Zouden wij het met z’n allen voor elkaar kunnen krijgen dat iedere donateur één nieuwe donateur werft, bijvoorbeeld een jongere familie- of vriendenrelatie?

UITNODIGING DONATEURSDAG

Zondag 9 oktober 2016

Het bestuur zal wederom een donateursdag organiseren.

Deze zal plaatsvinden op 9 oktober 2016 in de
Sumatrazaal in de “Kumpulan” te Bronbeek,
Velperweg 147 · 6824 MB Arnhem.

De kosten voor deze dag zijn € 25,-, inclusief koffie en maaltijd

Ontvangst vanaf 10.30 uur

Begin rond 11.00 uur

Maaltijd rond 13.30 uur

Aanmelden:
Secretariaat Stichting Peutjut-Fonds
De Bogaert 19
6983 HE Doesburg
telefoon 0313 - 47 70 91
of per e-mail: peutjutfonds@upcmail.nl

Anton Stolwijk *Atjeh*

*Het verhaal van de bloedigste strijd uit
de Nederlandse koloniale geschiedenis*

Het enige tastbare overblijfsel uit de begindagen van de Atjeh-oorlog bevindt zich in de voortuin van Ibu Irina, op een kwartiertje rijden van het strand. Hier rusten tien strijders, den beldendood gestorven, den 6. januari 1874 bij het nemen van de versterking voor de moskee,' luidt de tekst die in de massieve vierkante steen is gebeiteld. De steen staat op een nogal onhandige plek, midden op de oprit, maar voldoet prima om de was op te drogen of een fiets tegen te stallen.

De Atjeh-oorlog (1873-1942) vormt een van de zwartste bladzijden uit de vaderlandse geschiedenis. De strijd tussen nietsontziende Nederlandse contraguerrilla's en fanatiek-islamitische Atjehers kostte aan zo'n 100.000 mensen het leven. In *Atjeh. Het verhaal van de bloedigste strijd uit de Nederlandse koloniale geschiedenis* volgt Anton Stolwijk het spoor van de strijd – een spoor dat niet alleen langs vergeelde en vergeten dagboeken en brieven voert, maar ook naar het hedendaagse Atjeh, dat nog steeds wordt getekend door de oorlog. Deze combinatie van geschiedenis en actualiteit, historisch onderzoek en journalistiek levert een fascinerend, origineel en meeslepend verhaal op. •

'In Nederland heerst tot op de dag van vandaag doodse stilte over de massale vernietiging door Nederlanders bedreven tijdens de Atjeh-oorlog.'

– ABRAM DE SWAAN, DE GROENE AMSTERDAMMER

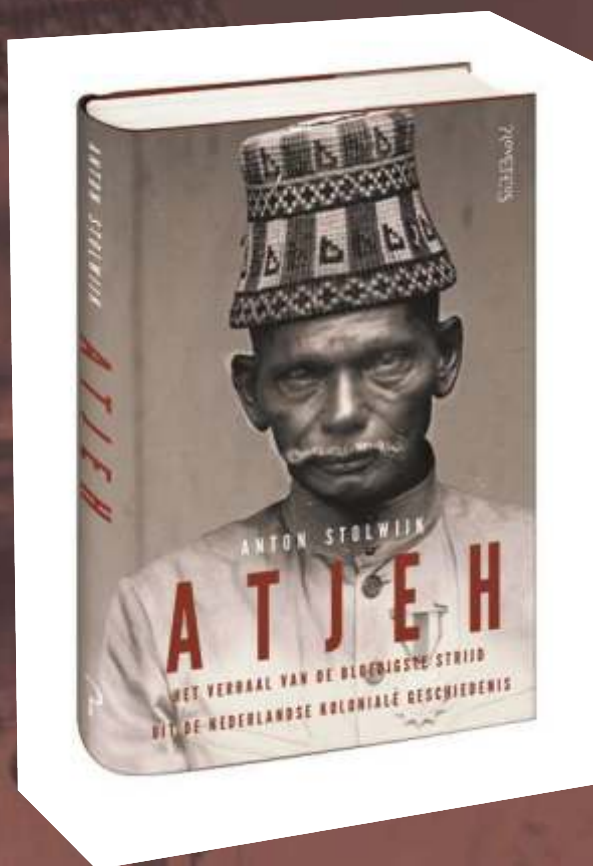

Sacha de Boer

Anton Stolwijk (1979) woonde lange tijd in Atjeh, van waaruit hij stukken schreef voor onder andere *De Groene Amsterdammer* en *Hard gras*. Momenteel is hij als *affiliated fellow* verbonden aan het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) in Leiden.

Boek is te koop tijdens de Donateursdag en kan gesigneerd worden.

Hoe de Nederlanders kwamen en gingen en wat ze achterlieten

DETAILS

Omslag CMRB

Uitvoering gebonden,
geïllustreerd

Fotografie Nicole Segers

Formaat 12,5 x 20 cm

Omvang ca. 264 blz.

Prijs ca. € 19,95

ISBN 978 90 351 4376 0

ISBN E-BOEK 978 90 351 4377 7

NUR 680

VERSCHEIJNT september

PROMOTIE

- Radio-optredens
- Interviews
- Besprekingen

5. CULTURELE BETREKKINGEN

Stormachtige en indrukwekkende carrière eindigt op Peutjut.

Inleiding.

Op bladzijde 52 en 53 van het gedenkboek *Het caleidoscopisch verhaal van een unieke missie*, uitgegeven ter gelegenheid van de 35e verjaardag van onze Stichting, wordt uitgebreid stilgestaan bij de herbegravenis van de stoffelijke resten van Luitenant-kolonel J.J. Roeps op 10 maart 1979 en de rol daarbij van de Kolonel KNIL b.d. J.H.J. Brendgen.

De vraag is: wie was deze Johan, Jacob Roeps (1805 – 1840) (RMWO-4, RMWO 3, Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw) en waarom werd hij herbegraven op Peutjut?

Geboorte en jeugd.

Hij werd op 1 januari 1805 geboren te 's-Gravenhage, als zoon van Johan Roeps en Jacoba van Wingerden. Het kinderrijk gezin vertrok in 1810 naar Java in Nederlands-Indië.

Van de kinderen uit het gezin overleden er negen, waarna de zorg voor de opvoeding van de jonge Roeps in handen werd gelegd van een Javaanse vrouw. Zij leerde hem o.a. de Javaanse hoftaal en -cultuur. Na een succesvolle opleiding aan de Militaire School te Semarang werd hij op 12 augustus 1823 benoemd tot 2e Luitenant bij de Infanterie. (Daarvoor: 1 apr 1819 Cadet Flankeur; 21 feb 1820 Korporaal; 15 sept 1821 Sergeant. Later: 3 juni 1828: 1e Luitenant-adjudant bij de 19e Afd. Infanterie).

Het begin van zijn militaire carrière.

Zijn vuurdoop volgde snel, onder Majoor J. le Bron de Vexela, bij de expeditie naar Boni op Celebes. Die ervaring zou hem goed en snel van pas komen tijdens de Java-Oorlog (1825 – 1830). Roeps was tijdens die oorlog bijna voortdu-

Graf van Luitenant-kolonel J.J. Roeps op Peutjut.

rend ingedeeld in de 3^e Colonne, nu onder bevel van Luitenant-kolonel le Bron de Vexela. Genoemde colonne (totaal circa 1.000 personen, waarvan zo'n 400 militairen) was voortdurend betrokken bij de jacht op de leider van de opstand Prins Dipanegara (ook Diponegoro) en diens onderbevelhebbers. Hoewel Roeps vanaf het begin diverse keren blijken van moed en groot leiderschap toonde kwam zijn grote kans eerst begin november 1828 bij een dagenlange achtervolging van Kiai Modjo, de belangrijkste geestelijk leider, tevens een van de dapperste en invloedrijkste Javaanse aanvoerders, die op dat moment zo'n 500 Javanen onder bevel had.

Uiteindelijk slaagde le Bron de Vexela er in die eenheid te omsingelen, waarbij Roeps een sleutelrol vervulde. Enkele priesters van K. Modjo, het uitzichtloze van hun situatie inziende, wilden graag onderhandelen over hun overgave en vroegen daarbij om de komst van Roeps, die zij hadden herkend. Deze ging ongewapend naar hen toe. Kort daarna gaf de eenheid zich over en werd afgevoerd naar de Nederlandse versterking te Boender en aldaar ontwapend. Daar werd Roeps opnieuw ingezet, nu om K. Modjo over te halen zijn invloed aan te wenden bij Dipanegara en zijn onderbevelhebbers om ook de strijd te staken. Bij die gelegenheid kwamen zijn kennis van de Javaanse hoftaal en gebruiken hem uitstekend van pas. Toen dit gesprek mislukte werd K. Modjo afgevoerd naar Batavia. Dipanegara liet Roeps gevangen nemen en gaf vervolgens opdracht aan zijn belangrijkste onderbevelhebber, Sentot, Roeps te doden. Sentot weigerde dit en zette de besprekingen voort. Alvorens Roeps vertrok liet Sentot hem op zijn woord van eer beloven te zullen terugkeren. Aan onze zijde drongen velen er bij Roeps op aan niet terug te keren, doch tot driemaal toe keerde hij terug, daarbij grote bewondering oproepend bij zijn vijanden. Dipanegara besloot uiteindelijk een persoon met een vorstelijke rang naar Generaal De Kock te zenden, die deze gevangen nam. Op 9 april 1829 werden de onderhandelingen afgebroken en werd de strijd weer hervat.

Opnieuw vervult Roeps daarbij een sleutelrol, bij de aanval door de 3^e Colonne op het 'adelaarsnest' van de gevreesde Djojomengolo, die vanuit een ongenaakbare positie de omgeving terroriseert en brandschat. Na herhaalde aanvallen slagen Roeps en zijn troepen er in, het rotsplateau te bezetten. In een daaropvolgend handgemeen tussen de Javaanse Sergeant Soerio-Dento en Djojomengolo sneuvelen beiden. Uit het ravijn beneden klinkt het Wilhelmus van hen, die ademloos de strijd op de top hebben gevolgd.

Roeps werd eerder, bij Kon. Besluit van 28 november 1828, benoemd tot Ridder MWO 4^e klasse en op 1 december 1828 buitengewoon bevorderd tot kapitein en overgeplaatst naar de 19^e Afd. Infanterie.

De gevangenneming van Dipanegara en de rol daarbij van Kapitein Roeps.

In december 1829 slaagde (de uit Vlaanderen afkomstige) Kolonel J.B. Cleerens (1785-1850) er in om Dipanegara te bewegen in gesprek te gaan met Generaal De Kock. De ontmoeting, waarover tot op de dag van vandaag verschil van inzicht

bestaat, vond uiteindelijk plaats te Magelang op 28 maart 1830. Dipanegara is op dat moment in het bezit van een vrijgeleide. Dipanegara had tegenover Cleerens verklaard, dat Kapitein Roeps bij dat gesprek moest zijn. Bij de formele bespreking met Generaal De Kock waren aanwezig Luitenant-kolonel W.A. Roest, Majoor-adjutant (en schoonzoon van De Kock) F.V.H.A. Ridder de Stuers en Kapitein Roeps. Deze laatste trad met veel verve op als tolk-vertaler.

Zoals we weten eindigde het gesprek met de gevangenneming van Dipanegara. Roeps begeleidde Dipanegara via Semarang naar Batavia, waar Dipanegara van 8 april t/m 3 mei 1830 in het 'Stadhuis' gevangen werd gehouden. Dipanegara verzocht Roeps een aantal van zijn (*pusaka*) heilige krissen en andere persoonlijke bezittingen te bezorgen bij zijn kinderen. Bij hun beider gesprekken vormde de 'vrijgeleide' vaak onderwerp van gesprek. Op 3 mei zagen zij elkaar voor het laatst.

Roeps kreeg in Batavia opdracht vanaf nu alle contacten met Dipanegara te verbreken. De politiek nam duidelijk de leiding weer over. Luitenant J.H. Knoerle, afkomstig uit Pommeren, kreeg opdracht de rol van Roeps over te nemen (!). Hij arriveerde met Dipanegara, 2^e Luitenant Bosman en 53 militairen, op 12 juni 1830 in Menado.

De op 2 januari 1830 in functie getreden Commissaris-Generaal J. van de Bosch droeg Roeps voor voor toekenning van de Orde van de Nederlandse Leeuw voor diens rol in het gehele gebeuren. Roeps werd vervolgens met Europees verlof gezonden. Als hier tijdens zijn studie de Belgische Opstand uitbreekt, meldt Roeps zich direct bij Kolonel J. le Bron de Vexela, op dat moment Commandant in het 5e District (Zeeland). Roeps wordt diens adjutant. Tijdens de Tiendaagse Veldtocht (2 – 12 aug 1831) geeft Roeps blijk over schitterende militaire kwaliteiten te beschikken. Bij Kon. Besluit nr. 24 van 2 nov 1831 wordt Roeps benoemd tot Ridder MWO 3e klasse.

Een schitterende carrière wordt abrupt beëindigd.

In Nederland geeft Generaal De Kock, inmiddels in de adelstand (baron) verheven en Ridder Grootkruis der MWO, opdracht aan Nicolaas Pieneman de gevangenneming van Dipanegara vast te leggen op een groot schilderij (sedert 1907 in het Rijksmuseum). Hierop is géén plaats voor Roeps.

Eerst in 1857 (twee jaar na de dood van Dipanegara te Makassar) zal de Indische schilder Raden Saleh datzelfde moment schilderen, met daarop wel Roeps en een totaal andere voorstelling van de gang van zaken destijds. (via Koning Willem III en Bronbeek, sinds 1978 in het Istana Museum in Jakarta).

Gelauwerd keert Roeps in 1836 terug in Nederlands-Indië en komt uiteindelijk terecht op de Westkust van Sumatra. Daar is, sedert 1831, de Padri-Oorlog aan de gang, die pas na jaren van strijd in ons voordeel wordt beslecht. Nadat de

Nederlands-Indische Regering heeft besloten haar invloed verder noordwaarts uit te breiden komt het al snel tot schermutselingen met Atjehse strijders, met name in de buurt van het eiland Mansala bij Tapanoeli en de plaats Batoe Giri aan de monding van de rivier Baros. Baros is een oud-VOC vestiging. Genoemde plaatsen zijn in de tijd uitgebouwd tot zeeroversnesten, waartegen de Sultan van Atjeh niet optreedt. Hoewel de expeditie o.l.v. Kolonel Michiels in 1840 succesvol wordt afgesloten blijft de toestand rond Baros erg gespannen. Zodra Atjehse eenheden ook versterkingen gaan bouwen op schootsafstand van de Nederlandse versterkingen is de tijd van handelen aangebroken. Roeps, inmiddels luitenant-kolonel, besluit op 23 maart 1840 tot de aanval en gaat traditiegetrouw voor in het gevecht. De Atjehers verlaten hun opstellingen en kiezen voor een gevecht in het open terrein. Daarbij sneuvelen Roeps en met hem nog zes militairen. Boven zijn graf in Baros wordt later een monument opgericht.

Van 1 januari 1949 tot 8 november 1949 was het Nederlandse bataljon 4 – 2 R.I. gelegerd te Baros. Drie militairen sneuvelen bij acties in Baros e.o.. Zij werden begraven in de schaduw van Roeps grafmonument, doch later werden hun stoffelijke resten opgegraven en overgebracht naar Java en herbegraven op het Militaire Ereveld Leuwigajah. Roeps graf bleef alleen achter. Daarop verzochten familieleden van Roeps zijn stoffelijke resten te mogen overbrengen naar Peutjut. Daarvoor werd toestemming verleend door de Indonesische Regering. De plechtige herbegravenis vond plaats op 10 maart 1979. Na 139 jaar rust Roeps nu te midden van andere Atjeh-strijders.

Herdenking van de 100ste sterfdag van Luitenant-kolonel J.J. Roeps in 1940.

Slotopmerking.

De laatste decennia is er veel onderzoek gedaan naar de bloedigste oorlog van ons land (tenminste 200.000 Javanen, 8.000 Europese en 7.000 Inlandse militairen verloren het leven c.q. sneuvelen).

Bij dit onderzoek werd o.a. gebruik gemaakt van veel vertaalde bronnen zoals de *Babad Dipanegara* (Kroniek van Dipanegara), archiefmateriaal uit de residenties Djokjakarta en Soerakarta en andere bronnen in Indonesië. Daaruit komt een heel andere persoon van Dipanegara te voorschijn dan die wij kennen. Daaruit blijkt o.a., dat Dipanegara reeds in september 1827, via K. Modjo, bekend liet maken aan Dhr. Willem van Hogendorp(zoon van Gijsbert, Karel)) en later ook aan Roeps, bereid te zijn de oorlog te staken, mits hij een pelgrimstocht (haj) naar Mekka zou mogen maken. Roeps vestigde ook meermalen de aandacht op de godsdienstige

aspecten van de oorlog. Doordat hiervoor op dat moment geen belangstelling was, zijn waarschijnlijk kostbare kansen op vrede verloren gegaan. Het standaard-werk in deze is: *The power of prophecy. Prince Dipanegara and the end of an old order in Java, 1785 – 1855*, door Peter Carey (KITLV Press, Leiden, 2007), ISBN: 978 90 6718 303 1.

Gerard A. Geerts

Graf met de piramidevorm is het graf van Luitenant-kolonel J.J. Roeps

6. FINANCIËLE VERANTWOORDING

Balans per 31 december 2015 (bedragen zijn in hele euro's)

<u>Kasmiddelen</u>		<u>Vermogen</u>	
Zakelijke rekening	7.885	Kapitaal per 01-01-2015	5.883
Spaarrekening	5.171	Reserve Fonds per 1-1-2015	34.054
Bonus spaarrekening	29.272	Kapitaal per 31-12-2015	9.904
Kas Rusdi Sufi	1.769	Reserve Fonds per 31-12-2015	34.443
Kas Horas	250	Toename vermogen in 2015	
		(= res. voor groot onderhoud)	4.410

Totaal	44.347		

Staat van Lasten en Baten 2015

<u>Lasten</u>		<u>Baten</u>	
Beheer en onderhoud	5.037	Vaste donaties	6.237
Res. groot onderhoud	4.410	Extra donaties	8.693
Donateursdag	2.112	Donateursdag	1.221
Jaarverslag	1.467	Legaten	0
Werkbezoek	1.912	Rente	389
Organisatiekosten	1.074		
Koersverlies	528		
-----		-----	
Totaal	16.540		16.540

Aantekeningen behorende bij jaarrekening 2015

Het afgelopen jaar heeft onze Stichting in totaal meer donaties ontvangen dan in 2014, ondanks een teruglopend donateursbestand. Vanuit het regulier donateursbestand is een bedrag ontvangen van € 6.237, wat minder is dan begroot over 2015. Mede door een extra donatie van de Stichting Tuurlijk van € 5.000, extra giften van Regiment van Heutsz en andere extra giften, is er over 2015 € 8.693 extra ontvangen. Hierdoor heeft onze Stichting in totaal meer aan donaties ontvangen dan in 2014.

De kosten voor het onderhoud zijn in 2015 lager uitgevallen dan in 2014. We hebben financiën gereserveerd voor het groot onderhoud aan de Erepoort in 2016.

Het geplande werkbezoek in 2014 is door onze voorzitter uitgevoerd in januari 2015 en is geheel ten laste gebracht van het budget 2014. Het uitgevoerde werkbezoek van onze vice-voorzitter in december 2015 is ten laste gebracht van het budget 2015. Dit werkbezoek werd gefinancierd vanuit een extra gift die wij daartoe ontvingen.

Dankzij extra giften heeft de Stichting in 2015 niet ingeteerd op haar eigen vermogen.

Gemiddeld gehanteerde koers van de euro naar de Indonesische Rupiah (=IDR) in 2015 is gesteld op:

1 € = 13.500 IDR

Begroting voor 2016 (bedragen zijn in hele euro's):

	Kosten	Baten
Beheer en onderhoud	5.000	
Groot onderhoud	5.000	
Restaurants PBC	8.000	
Donateursdag	2.000	
Jaarverslag	1.500	
Werkbezoek (1x)	2.000	
Organisatiekosten	1.000	
Onvoorzien	1.000	
Vaste donaties		6.000
Extra donaties		5.000
Donateursdag		1.500
Legaten		1.000
Restaurantsubsidie PBC		8.000
Rente		400
Tekort		3.600
	-----	-----
Totaal	25.500	25.500

In 2016 zal als gemiddelde koers van de euro naar de rupiah: 1 euro = 15.000 IDR worden gehanteerd

Kascontrole over het boekjaar 2015

Op 28-04-2016 heeft de kascontrolecommissie, bestaande uit de heren C.J. Kool en A. Stolwijk, als zodanig benoemd door het bestuur, de jaarrekening 2015 aan een onderzoek onderworpen.

De kascontrolecommissie heeft geconstateerd dat:

- er een deugdelijke begroting voor het boekjaar 2015 was opgemaakt en het bestuur zich bij de uitvoering van haar beleid heeft gehouden aan de kaders van zijn begroting;
- de penningmeester op nauwgezette wijze boek heeft gehouden, waarbij alle uitgaven met nota's werden verantwoord in een overzichtelijke administratie;

- van de donateursinkomsten een deugdelijke administratie werd bijgehouden. Wel viel op dat de uitgaven voor de donateursdag aanzienlijk hoger waren dan de eigen bijdragen van de aanwezigen;
- in 2015 niet werd ingeteerd op het eigen vermogen van de stichting, mede door extra donaties;
- van de uitgaven die door onze vertegenwoordiger in Banda Aceh, de heer Rusdi Sufi werden gedaan, is een overzicht ontvangen. Tijdens het werkbezoek van de voorzitter in januari 2015 is de boekhouding gecontroleerd en in orde bevonden.

De jaarrekening gaf een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Stichting op 31 december 2015, alsmede de lasten en de baten over het boekjaar 2015. De kascontrolecommissie stelt dan ook aan het bestuur voor om de penningmeester acquit en décharge te verlenen met betrekking tot de jaarrekening 2015.

Den Haag, 28-04-2016

(get.)

C.J. Kool

(get.)

A. Stolwijk

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

Gedurende het verslagjaar is de samenstelling van het bestuur als volgt:

Drs. G.H.K. Hes	Kolonel b.d. erelid, Gouda
R.J. Nix	Luitenant-kolonel b.d., voorzitter, Amerongen
C.J. Kool, MSc.	Kolonel b.d., vice-voorzitter, Ermelo
R.W.V. Rhemrev	Luitenant-kolonel (R) b.d., secretaris, Doesburg
J. Warmoeskerken	Eerste Luitenant, penningmeester, Veldhoven
A. Stolwijk	2 ^e penningmeester, Leiden
R. van Arkel	Culturele Contacten, PR en Beheerder website, 's-Hertogenbosch
G.A. Geerts	Brigade-generaal b.d., bestuurslid, Gouda
M.C. Dulfer	Kolonel, Commandant Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek (C-KTOMM), Arnhem
Drs. R. Sufi	Vertegenwoordiger Stichting Peutjut-Fonds in Aceh
Mutatie	
Afgetreden bestuurslid	
Drs. G.H.K. Hes	Kolonel b.d., bestuurslid, Gouda
Aangetreden bestuurslid	
A. Stolwijk	2 ^e penningmeester, Leiden.

Onze vergaderlocatie, met dank aan commandant Bronbeek!

Foto bestuur: mevr. M. Rhemrev-Kinke. Van links naar rechts de heren: R. van Arkel, R.W.V. Rhemrev, G.A. Geerts, A.Stolwijk, J. Warmoeskerken, R.J. Nix, C.J. Kool.

Kolonel M.C. Dulfer

Drs. R. Sufi

CONTACT

Secretariaat Stichting Peutjut-Fonds

Mevr. M. Rhemrev-Klinke
De Bogaert 19
6983 HE Doesburg
Tel. 0313 - 47 70 91
info@peutjut.nl

www.peutjut.nl
www.facebook.com/stichtingpeutjutfonds

ING IBAN: NL31 INGB 0003564600
Kamer van Koophandel Haaglanden 41150363

De Stichting Peutjut-Fonds is door de belastingdienst
erkend als Algemeen nut Beogende Instelling (ANBI)
RSIN 816736868

Voorgenomen investeringen van 2015:

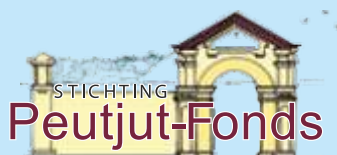
Aanplant van 100 asokastruiken

8 jonge assemboompje

Foto's genomen met behulp van een drone, juni 2016

www.peutjut.nl